

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyiltterek és hirdetések.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor.

Fél évre 4 kor

Negyed évre 2 kor

Egyes szám ára 20 fillér.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Nyilttér petitsora 50 fillér.

Felolós szerkesztő:
DÉKÁNY MIHÁLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és lapkiadónos:
STRAUSZ SÁNDOR.

Modern szédelgés.

Mióta a nagy pénzintézetek a kisebb szövetkezetekkel szemben rideg álláspontra helyezkedtek, utóbbiaknak sorsa igazán siralmassá vált. Ezalatt azonban kevésbé szenvednek a pénzügyönkök, kik kised manővereiket zavartalanul tovább folytatják.

Ha valamelyik szerényebb jövedelmű egyén rászorul kölcsönre, ritkán akad más kibuvója, mint hogy pénzügyönkökből forduljon. A kölcsönkérő áldozat kezdetben alig sejtí, minő hínárba kerül ezáltal. Rá lehet mondani, hogy megverte az Isten mind a két kezével, mert szöröstitül-böröstitül a pénzközvetítő karmai közé jut.

Hogy a furfangnak minő ezer meg ezer eszközével dolgoznak különösen a budapesti pénzügyönkök, azt rövid cikk keretében nem lehet elmondani, már azért sem, mert a raffineria találmányosságának oly sokféle változatát alkalmazzák, hogy manipulációik egyén szerinti megbírást alá tartoznak. Igaz, hogy nem minden pénzügyönkben van eredetiség és individualizmus, a legtöbb sablon szerint dolgozik. Így is elegendő jövedelmez ez az »üzlet«, de még sem jövedelmez annyit, mintha valami eredeti formáját alkalmazzák a nyuzásnak.

Utóbbinak egyik kedvelt módja az az eljárás, hogy pénzügyönk mindenkinek kezes nélkül ajánl kölcsönt. Hogy az ember megkaphassa a kölcsönt, nem kell egyéb, mint 6—8 korona információ-díjat fizetni. Az információt aztán az illető pénzügyönk gondolatolvasás útján süti ki. Az eredmény mindig egyforma, mert az e fajta pénzügyönköknek mindenkor rettenetes »pech«-ök van, sohase találkozik náluk hitelképes kölcsönkérő. A meseországban székelt szövetkezet tehát nem szavazhatja meg a két kölcsönt, amiről az ügynök sajnálattal értesíti hiszékeny ügyfelét. (Van olyan is, aki még azt se teszi, mert sajnálja a portót). Az előre lefizetett 6—8 korona információ-díjat — gondolatolvasása fejében — természetesen megtartja az ügynök.

Hagyjuk ezúttal érintetlenül a pénzügyönki szédelgés számtalan más válfaját és nézzük, mennyit szed az ügynök, ha komolyan megszerezni kívánja a ki-ánt kölcsönösszeget. Az ilyenek közt is van nagyon akárhány, aki felveszi az információs díjat olyanoktól is, kikről tudja, hogy senkise hitelezne nekik akárcsak egy koronát is. Az így fizetett információs díjak mindenkor az ügynök zsebébe vándorolnak.

A pénzügyönk előre kér például 3 kor. információ-díjat és kiköti magának, hogy a fél a megszerzett kölcsönből 5, 6, sőt 8 % közvetítési díjat fizessen neki. A fél a leg-ritkább esetben tudja meg, honnan szerzi az ügynök a pénzt. Többnyire magánuzsorás adja azt, s ez esetben még külön jutalék fejében 20—30 koronát levon az összegből.

Aki tudja — s ki ne tudná? — hányféle címen és mennyit von még le a pénzt kölcsönző szövetkezet vagy magánuzsorás a kézhez fizetendő kölcsönből, az könnyen megállapíthatja ezek után, hogy az uzsorának mily szemérmellen módját folytatja ez a piócahad, mely a vagyontalan emberek keservesen szerzett koronáin élésködik.

A törvényhozás is véget akar vetni ennek a csunya garázdálkodásnak, de biz még soká fog tartani, míg e szándéknak foganatja lesz. — Egyelőre a rendőrségnek volna feladata, hogy szigorubban őrködjék a szipolyozó banda üzleimre, s biztos zár alá tenné a pénzügyönkök közül különösen azokat, kik kizárólag az információs díjakra utaznak.

Azután a kölcsönkérőknek is több elővigyázatot ajánlunk. Ne menjenek lépere a kecsgetelő ígéreteknek és sohase adjanak többet, mint legfeljebb három koronát információra. Egy koronáért minden tudakozódó iroda szívesen ad információt, három koronából fut egy a kölcsönkérő, mint kezesiről is információkat beszerezhetni, a szövetkezet tehát a sajátjából nem veszélyeztet semmit, épenséggel nem szükséges hogy a szövetkezetek és a pénzügyönkök a megszorult kölcsönkérő csekély pénzéből hizzanak! Ha aztán megszavazzák a kölcsönt és létrejön a kimélelből »üzlet«-nek nevezhető ügylet, egy a kölcsönadónak még elég alkalma van a nyuzásra.

Nem zárhatjuk cikkünket e figyelmeztetés nélkül: »Óvakodjunk a pénzügyönköktől!«

K Ü L Ö N F É L É K.

— **Közjegyzői kinevezések.** Az igazságügyminiszter csáktornyai közjegyzővé dr. Balla Emil ujvideki gyakorló ügyvédet és az ujonnan rendszeresített perlaki közjegyzőséghez közjegyzővé dr. Noszlopy Gáspár nagyatádi gyakorló ügyvédet nevezte ki. E kinevezések nemcsak Muraközben, hanem az egész megyében élénk feltűnést keltettek, mert e kinevezésekkel ezen állásokhoz fűzött azon kombinációk, hogy e közjegyzőségek megyebeli, illetőleg muraközi kiváló egyénekkel töltsenek be, sikertelen maradt.

— **Állatdíjazások.** A zalamegyei gazdasági egyesület és a csáktornyai járási mezőgazdasági bizottság a földmivelésügyi miniszter anyagi támogatásával f. évi október hó 3-án délelőtt 10 órakor tenyészállatdíjazást rendez. Az állatdíjazást eredetileg Csáktornyára tervezték, azonban a Csáktornyán időközben fellépett sertésvész miatt az állatdíjazás Szentilona-fog megtartatni a jelzett időben. Ezen állatdíjazás résztvehetnek a csáktornyai járás tenyésztői nyugati fajta szarvasmarháikkal és angol származású sertéseikkel. Kiosztásra kerül 43 díj 725 K

még pedig: I. nyugati fajta üszök részére: 1 állami d. 100 K, 1 állami d. 80 K, 3 állami d. á 50 K, 4 állami d. á 25 K, 7 állami d. á 10 K és 20 egyesületi d. á 5 K. II. rendes vagy malacos göbék részére: járási mezőgazdasági bizottsági díj 50 K, 1 j. m. b. d. 25 K és 5 j. m. b. d. á 10 K értékben, A pénzdíjak oklevél kíséretében csakis kiszagzádnak adatnak ki, míg nagyobb tenyésztők elismerő oklevelet kapnak. A díjazásra felhajtandó állatok neme, kora és száma legkésőbb szeptember 25-ig jelentendők be a községi illetve körjegyzőknél.

— **Halál a tolató vonat kerekai alatt.** Erős József nagykanizsai fékező folyó hó 9-én az egyik tehervonattal Csáktornyára jött, hol vonat tolatás közben a kocsi kerekai alá került, melyek a szerencsétlenül járt embert irtózatlan összeroncolták. A szerencsétlenség éjjel történt. Erős az egyik tolató teher vonatról, melynél elfoglalva volt, leugrott és a síneken akart átszaladni, miközben megbottlott, elesett és a vonat kerekai alá került. A szerencsétlenséget az éjeli időben nem vették észre, s a vonat keresztül ment az emberen s azt rettenetesen összetörte. A súlyosan sebesült embert még elve huzták ki a vonat kerekai alól s Nagykanizsára akarták szállítani, de utközben meghalt. Halála előtt annyit mégis tudott mondani, hogy szerencsétlenségének tisztán az önmaga vigyázatlansága az oka s e tekintetben mulasztás senkit sem terhel.

— **Pettauban f. hó 18-án nagy csikóvadász tartatik, melyre az érdekelteket a város előljárósa ezennel meghívja.**

— **Zalavarmegye őszi közgyűlése.** Zalavarmegye törvényhatósági bizottsága f. hó 9-én és 10-én tartotta meg őszi közgyűlését Batthyány Pál gróf főispán elnökielte alatt. A gyűlés nem volt nagyon népes, bár több fontos tárgy volt napirenden. A gyűlésen az alispán betérjesztette jelentését a törvényhatóság állapotáról, amit tudomásul vettek. Majd a jövő évi költségvetés megállapítása és a gyámpénztári számadás megvizsgálása után a katonabeszállásolási pótdátot 2 $\frac{1}{10}$ százalékban, az egyéb állami hozzájárulási pótdátot 4 $\frac{1}{10}$ százalékban állapították meg. Az egyes törvényhatóságok átiratainak tárgyalása kapcsán a törvényhatóság támogatással terjeszti fel a büntető törvény hatályának a tényleges szolgálatban álló katonákra való kiterjesztését kérő okiratot, Somogy megyének az egy gyermekrendszer megszüntetése és Györmegének a kívándorlás korlátozásáról szóló átiratot. Hozzájárult még a törvényhatóság a virilizmus módosítása és a börzejáték eltörlését célzó kérvényekhez, továbbá Kolozsvármegyenek a husdrágaság megszüntetése és Zemplénvármegyenek a halálbüntetés eltörlését kérő feliratához. Hosszabb vita után elfogadták a korcsmák és italmérési helyiségek vasár-és ünnepnapon való bezárása ügyében intézett

feliratot. Deák Péter nagykanizsai rendőrfőkapitány nyugdíjügyében hozott városi képviselő testületi határozat ellen beadott felebezés elintézésékepen a főkapitány nyugdíjazását rendelte el a törvényhatóság. Nagykanizsa város tanácsának az anyakönyvi kivonati díjak bevételezése, kezelése és elszámolása tárgyában a vármegyei szabályrendelet módosítására nézve beadott indítványát elfogadták. A Mura folyó Kolor körüli szakaszának szabályozásához szükséges költségek viselésére nézve pedig úgy határoztak, hogy a költségeket az állam viseli. Végül a községi jegyzőket illetményeinek 1908. évre való állami kiegészítését és néhány jelentéktelenebb ügyet tárgyaltak, mely után a főispán kedden délután zárta be a 220 pontot letárgyalt gyűlést.

— **A közigazgatás köréből.** Kolbenschlag Béla járásunk főszolgabírája mekezdte meg 4 hétre terjedő szabadságát, mely idő alatt a szolgabírói ügyeit Szalmay József tiszteletbeli főszolgabíró fogja vezetni.

— **A csáktornyai jul. 7-iki harvát tüntetés** utolsó epizódja, az ítélet hozatala folyó hó 5-én történt meg. Még élénk emlékezetünkben van a lefolyt tüntetés, midőn f. évi július 7-én a csáktornyai vasuti állomás helyiségeiben és a nyílt pályaudvaron Dr. Verbanics Ferenc országgyűlési képviselőnek elutazása alkalmával kísérői a politikai tartalmú beszédre nemcsak tetszés nyilvánítás és éneklés által, hanem a magyar kormány tagjait és a horvát bántulitól gúny szavakkal, abcug Kossuth, abcug Werkerle kiáltásokkal botrányos lármát és csendháborítást és a pályaudvaron levő utazó közönséggel ennek folytán durakodást idéztek elő. Ezen ügy annak idejében mivel a magyar államot képező országok közt fennálló államközösség elleni izgatás vétsége látszott fennforogni, áttétele a nagykanizsai kir. ügyészséghez, honnan azonban azal küldetett vissza a csáktornyai járás főszolgabírájához, hogy az állam közönség elleni izgatás esete megállapítható nem volt, hanem a tüntetés csakis a megyei szabályrendeletbe ütköző kihágásnak minősíthető. Ezen alapon a csáktornyai járás főszolgabírája a megejtett s eskü alatt tett tanúkiadások után a tüntetés alkalmával letartóztatott: Magdics Antal, Magdics Mária, Milsetics Iván, Milsetics István, Pongrac és Vladó, Andriks Ignác, Koh Dragutin, Koh Mária, Gogert Hubert, Halusán Ferenc, Halusán Milka, Halusán Mária, Halusán Róza, Ványek József, Kénfeli István, Pizskács Ferenc, Prelog Ágnes és ifj. Ványek József varasdi lakosok mindegyikét 17603. 150 jk. 1886 sz. megyei szabályrendeletbe ütköző kihágásban vétkesnek találta, s ezért Milsetics Iván és Koh Dragutin vádlottakat 100—100 K, a többieket pedig 70—70 K fejenkénti pénzbírsággal ítélte, mely büntetés pénzek fele részben Csáktornya nagyközség szegény alapjának a javára fordították.

— **Fölvétel a gazdasági akadémiába.** A hazai gazdasági akadémiák újabb tanszervezetére vonatkozó szabályzat szerint a tanfolyam tartama 3 év. A tanév október 1-től július hó végéig tart. A rendes hallgatóul való fölvételhez szükséges gimnáziumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány. A felső kereskedelmi iskoláról csak jeles eredményű érettségi bizonyítvány fogadatik el. Egy évi előzetes gazdasági gyakorlat a felvételhez nem kívánatik. A keszthelyi akadémián az első tanévre a fölvételű rendes hallgatók száma 50-ben van megállapítva. A beírások október hó 1—8-ig lesznek. A felvétel az

aug. 15-ig eszközölt előleges jelentkezés sorrendjében fog történni, a fölös jelentkezők pedig más akadémiákra (Debrecen, Kassa, Kolozsvár, Magyaróvár) fognak utasíttatni mindaddig míg a létszám mindenütt betelik. Az akadémián vannak állami és magán ösztöndíjak. Ezekre akkor lehet folyamodni, mikor az igazgatóság azokra a pályázatokat kihirdeti. Aki ösztöndíjat nyer, azt nem a tanév elején, hanem csak az első kollokviumok után kapja ki megállapított részletekben.

— **Zalavármegye népesedése.** Vármegyéinkben f. év első felére a népesedési adatok a következők: a tapolcai járásban született 531, meghalt 368, a szaporodás 163; a sümegi járásban szül. 293, meghalt 239, szap. 54; a zalaszentgróti járásban szül. 286, megh. 220, szap. 66; a keszthelyi járásban szül. 324, megh. 220, szap. 104; a nagykanizsai járásban szül. 379, meghalt 309, szap. 70; a pacsai járásban szül. 349; megh. 282, szap. 67; a zalaegerszegi járásban szül. 437, megh. 231, szap. 206; a novai járásban szül. 268, megh. 170, szap. 98; az alsólendvai járásban szül. 533, meghalt 277, szap. 256; a letenyei járásban szül. 376, megh. 244, szap. 132; a perlaki járásban szül. 574, megh. 334, szap. 240; a csáktornyai járásban szül. 550, meghalt 278, szap. 272; Zalaegerszeg városban szül. 96, megh. 95, szap. 1; Nagykanizsa városban szül. 273, megh. 227, szap. 46. A vármegye területén tehát született 5266, megh. 3494, az összes szaporodás 1775.

— **Az ujoncok bevonulása.** A közös hadügyminiszter rendelete értelmében a tényleges katonai szolgálatra bevonuló ujoncnak az idén, az eddigi szokástól eltérőleg, nem október 1-én, hanem október 16-án kell bevonulniuk. Az egyéves önkéntesek azonban, valamint az önkéntes szolgálatra jelentkező póttartalékosok az idén is október hó 1-én kezdik meg szolgálataikat. Viszont a közös hadsereg póttartalékosai október 3-án, a honvédségek pedig október 6-án vonulnak be csapattestekhez.

— **Esküvő.** Dobsa Kálmán muraszentmártoni körjegyző f. hó 14-én tartotta esküvőjét Bécsey Mariska kisasszonnyal Csáktornyan.

— **Kiállítás Keszthelyen.** Regensperger Ferenc keszthelyi képfestőgyáros a kereskedelmi miniszterhez felterjesztést intézett, hogy két év múlva Keszthelyen kiállítást segítsen rendezni. A miniszter a felterjesztést a soproni kereskedelmi és iparkamarának adta ki véleményezés végett. Spiegel Szikfrid, a kamara alelnöke és Taiszi Károly dr. másodtitkár Keszthelyen voltak és a város vezető férfait értekezletre kérték, hogy megtudják, vajon Keszthely társadalma helyes-e a kiállítás tervét. A megjelentek egyhangúlag örömmel nyilatkoztak a terv mellett. A kiállításnak mindenki szép sikert jósol. Keszthelyre a kiállítás mellett a Balaton- és a közeli Hévíz-fürdő is nagyon sok embert vonzana. A kiállítás megnyitását a balatonvidéki vasút és a Balatoni Múzeum állandó palotája megnyitásának idejére akarják kiülni. A kiállítást vonatkozásba hozzák a Balatonnal és itt mintegy 50 nagybirtokos áldozatkészségére is számítanak. A kamara a kiállítás rendezése mellett nyilatkozik.

— **A cigányügy rendezése.** A pécsi gazdaggyűlésen Hertelendy Ferenc a cigányügy rendezésére javaslatot terjesztett elő, a melyet a gyűlés elfogadott. A javaslat így hangzik: A Pécselt megtartott VIII. országos gazdakongresszus a belügyi kormánytöz

sürgős fölterjesztés intézését határozta el, hogy az O. M. G. E. által a cigányügy rendezésére meg az előző években tett javaslatok mielőbb megvalósíttassanak, nevezetesen szükségesnek tartja, hogy; a) a kőborcigányok gyermekei 7 éves korukban elhagyottaknak nyilváníttassanak és nevelésükről az állam gondoskodjék; b) a cigányok kőborlása megtiltassék és szigorúan büntetlenség és a kőborlásba visszaeső cigányoktól a lótarlas is megvonassék, házalásra és vándoriparra igazolványokat egyáltalában ne kaphassanak; c) minden kőborló cigányilletősége megállapíttassék s letelepülésre kényszeríttessék. Akiknek illetősége ki nem mutatható, a hatóság hivatalosan állapítsa azt meg oly módon, hogy illetőségi hely az a község legyen, ahol a cigány legtovább tartózkodott. Hogy e miatt a községeket kiadás ne terhelje, az ilyen kényszeríttettségéből származó költségeket vállalja az állam magára; o) a külföldi illetőségi kőborcigányok kerülhetetlenül kitoloncoltassanak és a jövőben az ország határain be ne bocsátassanak; e) a kőborcigányok ügyének adminisztrációja országosan központosíttassék, azaz ezen ügyek kezelése és nyilvántartása középponti hatóságra bizassék.

— **Horvát bélyegek?** Junius hó végén humoros kis füzetke hagyta el a horvát sajtót. A füzetecske, amely Nasiceben látta meg a világot, ezt a büszke címet hordja: »Das Recht Kroatiens auf eigene Briefmarken.« Azzal kezd, hogy ismerteti Magyarországot és Horvátországot egymáshoz való viszonyát és a Horvátország közjogi állásából azt a konkluziót vonja le, hogy Horvátországnak föltétlen joga van ahhoz, hogy saját, külön bélyegei legyenek. Szerző kissé merész kezekkel nyúl bele a közjogi kérdésekbe, fantáziáját is merész szárnyon röpíti a jövőbe, amikor bizton reméli, hogy az óhaj már factummá lesz. Odáig megy, hogy már közli is az »új kiadás« tervét. Az új horvát bélyegek erősen hasonlítanak a jelenlegi magyarokhoz, a középső részen a turulus alföldi kep helyett szivalaku pajzsos a horvát címer emelkednék. Nem akarunk itt polemikába locsátkozni a szerzővel. Erre tán még lesz alkalmunk. Egy kis közjogi fölvilágosítás azonban tartozunk neki. Horvátországnak és Magyarországnak nincsenek közös ügyek; Horvátországnak bizonyos tekintetben belügyi autonómiaja van. A kereskedelemügy azonban nem tartozik az autonómia körébe, még kevésbé a posta, amely a külfölddel való érintkezése következtében a magyar egység képviselőjeként szerepel. Ily módon a horvát bélyegek kiadását halasszák csak el a jó horvátok arra az időre, amikor Zágrábban megkoronázzák Nagy-Horvátország királyát. Mert bizony a mai törvények értelmében — és ezek némennyire még a horvátokat is kötelezik — ez egyelőre lehetetlen.

— **A drávaszentmihályi áll. el. népiskolában** a beírások f. hó 7, 9 és 10-én folytak le 12-én kezdetű vette a rendes oktatás. Ezidőig beiratkozott 42 mindennapi és 19 ismétlő tanulóes tanuló. Az utólagos beírások még folynak. A gazdasági ismétlő iskolában az előadások 15-én veszik kezdetüket. Az ünnepélyes »Veni-Sancte« hétfőn 16-án lesz a csáktornyai róm. kath. templomban.

— **Tanciskola.** A polgári iskola növendékei részére Merkl József fővárosi ismert tanítóni folyó hó 16-án hétfőn délután 5 órakor tanfolyamot kezd.

— **Gyermekünket óvjuk meg betegségektől,** az által, hogy tisztán és egyszerű táplálékkal tartjuk. Ez utóbbi követelményeknek legjobban az eddig legmegbízhatóbbnak bizonyult — Nestlé-féle gyermektejszírt — felel meg, mely piskótából készült és tiszta alpesi tejet és tejcukrot tartalmaz. Különösen a hasmenést hárítja el és szünteti meg a kis gyermekeknél.

— **Mintaszüreték Zalában.** A bor minőségének javítására vonatkozó intézkedések a szüretnél kezdődnek. Ennélfogva a helyes szüretelés gyakorlati bemutatása végett a legjobb szüretelési eszközök, valamint azok helyes kezelésének megismertetése végett a földmívelési miniszter vidékenként az állami szakközegek vezetése mellett mintaszüret tartását határozta el. Ezek a mintaszüreték a gazdasági egyesületekkel, hegyközségekkel s ahol vannak pinceszövetkezettekkel karöltve és mindenekfelett a közérdek szem előtt tartásával évente két-két más-más olyan helyeken rendeztetnek, ahol legkönnyebben és minél több termelőnek és szőlőkezelőnek nyújtható alkalom arra, hogy a mintaszüretlen részt vehessen és a helyes szüretelésre vonatkozó oktatási gyakorlatilag elsajátíthassa. Ez évben tizenegy helyen fog ilyen mintaszüret tartatni, még pedig az egri, bihari, kecskeméti, mènesi, nagyenyedi, pozsonyi, és a tarcali vincellériszkolánál, a pécsváradai állami szőlőtelepen, továbbá Zala, Borsód és Berek vármegyék területén, később meghatározott helyen.

Közoktatásügy.

Az új rajzitanításról az elemi iskolában.

Irta: Dienes Károly.

csáktornyai áll. tanítóképző tanár.

II.

•Minden a világon, a mihez kedvvel kezdünk, erős önbizalommal és kitartással folytatunk sikerül is. A rajzolás eredményének is az a titka, hogy olyan utat kövessünk, melyen kedvünk nem lohad s önbizalmunkat el nem veszítjük! Maga a természet mutatja nekünk ezt az utat, melyen a gyermek magától, minden vezetől nélkül, természetes ösztönétől hajtva indul; játszik, rajzol olyan lélekkel, ahogy csak tud és legjobban örül, ha maga csinálja játékaikat. Játéka pedig mindenkor azért illuzióteljes, mert gyarló képzeletét, melyek felett naiv fantáziája még korlátlan ur, teljes megelégedésére önmaga rendezi. Fantáziáját uralja a valóság feletti, a valóságot kiegészítő illuzióival. Így kell nekünk is eljárunk, mert tudásunkat, képességeinket önmagunkból kell kifejtenünk s ha a gyermeket mindeztől el nem tereljük, biztosítjuk a haladását is.

De nézzük meg csak figyelmebben, mit is rajzol a primitív művész, a gyermek, milyen témákat válogat az ő naiv rajzaihoz. Kezdetben semmi esetre sem apró és egyes tárgyakat, hanem többnyire nagy koncepciójú jeleneteket, amelyeket mozgalmassal cselekvés irányít. Nagyon eredeti dolog ez, mert hiszen a legnagyobb művészek ambíciója is ugyanott kulminál. Igaz, hogy végtelen nagy az úr a gyermek primitív művészeté és a felkelt művész megállapodott magas művészeté között; de hogy a téma, illetve a kifejezésre való törekvés u_{12} az, tagadhatatlan. Hogy miért fog a gyermek ilyen, igazi művészek is nehéz feladatba, amellyel olyan játsszi könnyűséggel végez, az onnan van, mert a gyermek rajong a cselekvésért; élete, játéka a cselekvés. Azért szeret éppen rajzolni s azért tekinti a rajzot is játéknak, mert a különféle cselekvéseket, melyek körülötte végbemennek s melyek éber figyelmét megragadják, illuzióteljesen fejezheti ki rajzaiban. — Igaz, még nagyon is formai korlátok nélkül s gyarló technikával, de ez most nem lényeges, ha a cselekvés félreismerhetlenül kifejezést nyert. Ezekből

következik, hogy a kifejezés mellett a játékszerűség illuziójának a megtartását a tanítás ezen fókán sohase téveszküdj szemünk elől, mert ha a gyermek kedvét vesztené a rajzolásból, utár akkor rossz uton járunk. Minthogy tehát játékról van szó, a rajzolás csak akkor lesz becses és értékes a nevelés szempontjából, ameddig az játék maradhat.

Ne legyen hát a tanítás tulságosan gyámkodó, vagy erőszakos, midőn a gyermeknek ezen tevékenységére építi fel az iskolai rajzitanítást, hanem inkább csak serkentő, munkaadó; inkább csak az eltévelyedéstől óvja a rajzolókat. A tanítás ne vágjon elibe a tanulóknak, ne rontsa kedvét ráoktrojált rendszerrel és meg nem felelő feladatokkal, mert éppen nem segíti abban, hogy önmagából merítve, munkáját kedvvel s eredménnyel végezze; pedig csak az, amit a tanuló maga kioldoz magának, maga megtalál, az marad igazán az ő tulajdona. Az új rendszer tehát nem korlátozza elvont elméletek, hanem az a tanulóknak természetes vágyaira, tudás és alkotás vágyaira van alapítva. Azért e mód nem is nyújt megmáshatatlant tanítási témákat, hanem csak az eszme menetet és példákat szolgáltatja. Igen fontos szerep nyílik itt a tanító egyéniségének, paedagógiai belátásának, rátermettségének, hogy a szükséghez képest helyesen állapítsa meg majdan tapasztalatai alapján feladatai sorozatát.

Befolyásunk e szerint csak okos irányításból és anyagnyújtásból állhat. Magától értődik, hogy a rajzolás ezen fókán a formai és tárgyi hibákat el kell néznünk, legfeljebb nagyon kardinális tévedések kijavítására kell a gyermeket figyelmeztetnünk, akkor is előbb megkérdezzük őt a hiba elkövetése felől, amikor is nagyon gyakran fogunk rájönni, hogy okai nem mellőzhetők s hogy neki az ő fellegása szerint igaza is van. Pld: Alma-szedést rajzoltattam egyszer s néhányan a fa gyökerét is következetesen megrajzolták. — Ezek nemcsak a látszatszerűt almafát rajzolták meg, hanem tudásuk képzetéből is merítették s a kettő között nem dűstingváltak, hanem azokat összekeverték. Tudták, hogy a fának van gyökere is, — de hogy az a földalól nem látszik ki, azzal nem törődtek. Ők még a ház belsejében történő eseményeket is átlátszó falon nézik. Megrajzolják a házat ablakkal, ajtóval s aztán bele az egész jelenet. Körbefogás játékokat rajzolt egyik kisleány. Megrajzolt előbb egy leányt, azután kézfogva hozzá a másikat; majd a papírt maga előtt körbe forgatva, megrajzolta a többi is, amíg az egész kör megvolt s azután a középhebe is rajzolt még egyet a zsebkendővel. Szóval az egész játszó sereg olyan szépen le volt fektetve a földre, mint a tányér szélén körül a dísz. Ez azonban mégis pompás rajz volt s oktalanság lett volna mégcsak meg is próbálkozni holmi látszattani magyarázatokkal. Minden e féle ha előadja magát, ez nagyon természetes és hibának nem vehető, mert önkív a térbeliség és látszat törvényeiről még nem lehetnek helyes képzeletük.

Hasonló módon a cselekvő személyek formái hű utánzása sem lehet itt a cél, hiszen erre még tanult felnőttek közül is csak kevesen képesek, hanem tisztán csak az lehet törekvésünk, hogy a gyermekek a cselekvés, illetve a rajzolás tárgyát képező eseményekről, foglalkozásokról eddig szerzett képzeletüket, bármily primitív módon, úgy fejezzék ki, amint az a cselekvés, vagy foglalkozás az ő lelkükben, emlékezetükben él. A régi ós népek is ugyanezt tették s ki merné állítani, hogy azok a szintén nagyon gyerekes, primitív képek ott a templomok falain és a gulák mélyén nem mondanak semmit! Nem azokból a kőbe vésett gyarló rajzokból olvastam-e le a történelem nemcsak nagy tetteiket, hanem a legaprólékosabb mindennapi dolgaikat is!

Miután a gyermeket a mozgás, a cselekvés mindig jobban érdekli, mint a cselekvők alakja, formája, azért a cselekvés képzeletét is az ő lelkében s azt mindenkor ki is tudja fejezni. Érdekes, hogy az emberi alak részei közül is csak arra fekteti a súlyt, amelyik a cselekvésben közvetlenül részt vesz, vagy amelyik állandó cselekvésével az ő figyelmét már régen leköltötte. — A fej minden gyermek megrajzolja, mert a rajta levő szem, fül, száj orr mellőzhetetlen fontos részek, ő is azokkal lát, hall, beszél és szagol. — A kezek is megvannak, különösen ha a cselekvésben közvetlen része van, de hiányzik is akárhányszor, — ha nincs szerepe cselekvésben. Lábak is vannak, de azok rendszeren silyának, mert lényeges részüket ritkán van a cselekvésben. De a törzs hiányzik a legtöbbször s a nyakig láb embelek mindennapiak, mert a gyermek figyelmét a

törzs nem tudja magára irányítani, miután a cselekvést tagjai végzik.

Hogya ilyen formán a kifejezés, illetve a rajz nem elég tetszetős, ez tisztán a formai megfigyelés, a formaismeret hiányosságán és a technikai készség gyarlóságán mulik. A gyermek a formai hiányt még nem érzi és nem is érezheti, mert az még az ő fellegását, ismereteit nagyon felülmulja. Ha a cselekvést ki tudja fejezni, meg van elégedve. De ezzel nekünk is meg kell elégednünk, mert a rajzolásnak a legelsőből fókától a legmagasabbig mindig a kifejezés marad a végső célja. A további fokozatokon fejlődik ki majd lassan a formaismeret és technikai gyakoroltság, a mit a folytonos megfigyelés és gyakorlás hoz meg, arányosan az értelem fejlődésével.

•Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy még akkor is, ha majd a rendszeresebb rajzitanítás veszi kezdetét, a gyermek csak folytassa kedvtelő rajzolását azután is, mert ez nagyon fontos és alapvető az ő további fejlődésére. Választhatja a gyermek maga is rajzolás anyagát és eljárását, nem szükséges e célra még külön fűzet sem, mert az felesélyezni fogja, megfosztja közvetlenségétől, bártorságától, sőt még az őszinteségétől is. Használjon csak tiszta, külön papírlapokat, jó az irópapír is, melyeket azután össze lehet gyűjteni s borítékba tenni. E boríték tartalma nagyon sok tanúsággal szolgál majd a tanítóknak is, megmutatja neki, hogy a gyermek mit gondol, mi iránt érdeklődik, mennyire heyesek, vagy helytelenek szerzett képzelet, szóval ezekből a rajzokból és a későbbiekből is sokkal több becses adatot szerepelhet a lelkismeretes tanító kis tanítványai lelki életéről, ismeretei mivoltáról, mint bármely más uton-módon. Eseményt, ideált, ilusztrációt, ritkán egyes tárgyak rajzát, vagy könyvből másolt dolgokat találunk e borítékban, de természet után való rajzot alig, mert az már nem játék, — az illuziókban való gyönyörködést, nehéz farszto munka, megfelelő kielégítés nélkül.

Nagyon jó, ha nemcsak fekete és színes ceruzával rajzoltatunk, hanem minél korábban az ecsettel és vízfestéssel is megismertetjük növendékeinket. Egy ecset, olcsó papír, néhány gombfesték igazán nem olyan nagy költség, hogy ezt az örömet tanítványaink meg nem érdemelnék. A legelső nehézségben ha kissé támogatjuk, oktatjuk őket, csakhamar látni fogjuk, mily szép haladást tesznek a színek eltalálásában is.

Jóakarólag támogassa, burditsa tehát ilyen értelemben az iskola a gyermekeket a munkájukban, adjon nekik feladatokat, beszélje meg azokat velük, e feladatok lehetnek: a gyermek környezetéből és ismeretköréből vett mindennapi jelenetek, pl. gyümölcszedés, süket, lakodalmok, nézi kert-, mezei-, ipari foglalkozás stb., mesék ilusztrálása; tudvalóval ugyanis, hogy a mesét minden gyermek mennyire szereti, mindenesetre egyszerű, rövid, tanulságos meséket értek, melyeknek kiemelkedőbb mozzanatait magukkal a gyermekekkel fedeztetjük fel, azután buzdítjuk őket azok megrajzolására; végre konkrét tárgyak, melyek mindezen mozgalmassal jeleneteket kiegészítik stb., szóval olyan dolgok, melyek egyrészt lelki gyönyörűséget okoznak nekik, másrészt a megfigyelésre ösztönzik őket. De éppen azért, mert főként ezen kedvtelő, játékszerű rajzolás, az mely nem annyira az iskolában, mint inkább otthon történik, mint szabad játszó foglalkozás, vagy mint ugyanilyen jellegű házi feladat, első sorban mi tanítók ne felejtsük el sohasem, hogy ez játék, azért az iskolában csak ritkábban, felrészitél, jutalmul alkalmazunk. Az első sőt talán még a második osztályban is külön rajzóra. éppen a rajz ilyen jellegre való tekintettel, még felesleges; megbeszélhetők az idevonatkozó témák a beszédretelemszolgálatok keretében sőt olykor rajzolhatók is. — Szükséges, hogy a tanító jóindulattal tájékozassa a szülőket a gyakori házirajzolás jelentőségéről, nehogy az esetleges tudatlanság a gyermekek ezen kedves foglalkozásának odahaza vágja útját.

•Ami pedig most már azt a kérdést illeti, miként folytassák, miként használják fel a gyermekek a kedvtelő, spontán rajzolásait? a felelet rá az, hogy ha párhuzamosan, tehát mintegy észrevétlenül, minden kínálkozó alkalmat felhasználva megkedvezik a határozottabb természetű szemlélet és természet nyomán való rajzot, fejlesztjük különböző gyakorlatokkal a kézügyességet, szemmértéket és megfigyelőképességet. E két irányzat: a spontán és a pozitív egymásra hatva fogja a kívánt eredményt adni. Ez már azután teljesen az iskola feladata.

Sve pošiljke se tičuće zadržaja novinah, naj se pošiljaju na me, urednika u Csáktornya.

Izdateljstvo:
knjižara Strausz Sandora,
kam se predplate i obznana pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povučljivi list za puk
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: u svaku nedelju.

Pređplatna cena je:
Na celo leto 8 kor.
Na pol leta 4 kor.
Na četvert letu 2 kor.
Pojedini broji koštaju 20 fil.

Obznane se poleg pogodbe i fa računaju.

Odgovorni urednik:
LOPARITS R. JÓZSEF.

Glavni urednik:
MARGITAI JOZSEF.

Izdatelj i vlasnik:
STRAUSZ SÁNDOR.

Magjarski jezik.

Minister školskih poslov Apponyi Albert grof je lista pisal svim biskupijam. Vu ovom listu minister od školskoga zakona govori, koj je juliusa prvoga došel nutri i poleg kojega navučitelja više plaće dobiju. — Poziva minister duhovne oblasti na odredbe zakona. Sa sadašnjim pismom svojim tojest sa naredbom koju je duhovnim oblastim vun dal je preuzvišeni gosp. minister opet pokazal, da vruća domoljubnost živi u njegovim srcu. Minister poziva duhovne oblasti, da čim bolje paziju da se deca u pobožnosti odgajaju. Poziva nadalje duhovne oblasti, da se trsiju podpomagati zakona u svakih školah, da vu ovoj domovini više nebude takovih glasov, koji bi magjarski orsag hoteli razdeliti, nego da se svaki sin ovoga orsaga čuti magjarskim domorodcom, te da se i navči magjarski jezik.

Minister hoće da pravo tojest juš magjarskog jezika se razširi med celim narodom. I to tak da zato materinski jezik nebude zatrt Ali zato je potrebno, da ako je škola, naj se vu ovoj školi deca navčiju i magjarski jezik, koj je službeni, da tak svaki sin magjarske domovine more do službe doći, ako za to ima volju. Dužnost je navučiteljom, da decu navučaju, da čim bolje ljubiju domovinu. Sa tem hoće minister postići, da dok jedno pokolenje zraste, bude svaki človek vu orsagu magjarski znal.

Proti današnjem svetu, koj iz čovječkoga srca hoće izčupati ljubav prama domovini hoće zatrti pobožnost i na socializam ga vabi, proti tomu minister i duhovne oblasti poziva, da na blagoslov naroda i na cvetenje vere i svete crkve samo tak moremo računati, ako sve sine ove domovine jednaka ljubav domovine Magjarske sluga, pobožnost grije vu srcu i skopči jednoga k drugomu.

To je želja, to je nakana ministra školskih poslov grofa Apponyia i ovoga cilja sa školami hoće postići. Izjavi minister, da bude svigde vu svakim mestu podpomagal gde bude videl trsenje, gde bude videl, da se cilj njegove želje postići hoće, ali bude sa najvećšom strogostjo i nemilosrdno dal postupati tam, gde bude zanemarnost videl.

Dužnestjom dene, da se na takve škole navek pbi, da jeli vučiju decu poleg zakona na veru i na domoljubnost i jeli proti domovini nepuntaju. Dužne su oblasti sve kujige iz kojih vučiju pred ministra poslati, da on ove da preglednuti, jer drugač nebudu dobile niti krajcara pomoći od orsaga.

Minister se je i za to pobrinul, da svaka škola vu orsagu, dobi zastavu sa magjarskom korunom. Veli minister, da narodni znaki, kak je grb i zastava pod obrambom zakona stojiju i jaj onomu, koj bi

ove pogrdil ili proti njim kaj nezakonitoha načinil.

Ona škola koja nebi zvršavala zakona izgubi svoju dobljenu pomoć od orsaga. — Vu onih mestah, gde bude se višeput pojavilo vu školi puntanje proti domovini Magjarskoj, gde dece nebudu znala magjarski, bude orsag takvu školu dal zapreti i on sam postavi ta navučitelje kakve on očie i to na strošek občine.

Te ima pravo orsag i orsačku školu postaviti.

To su glavni deli naredbe ministra školskih poslov grota Apponyi Alberta. Lepšu, pravičnešu naredbu niti nebi mogel izdati, kak je ova, kojoj je cilj da vu jednu ovčarnicu dopelja svakoga sina ove domovine. Da bude svaki človek vu orsagu Magjarskim pobožen človek i bude verni domorodec. Da nebude više vlekel jeden od drugoga, nego svi skupa budemo se trsili jeden za drugos.

Za dvadesetpet ljet, ako se zakon pravično presadi vu narod nebude človeka, koj nebi znal magjarski. Onda bude svaki človek razmel zakone, bude razmel suda i nebude više puntarov, koji bi proti domovini mogli puntati.

Vu sledećim broju budemo govorili takaj od ove stvari i budemo spomenuli i naše okolnosti, gde je prinasa potrebno pomoć zakona, da se cilj, kojega grof Apponyi Albert postići hoće, zaistinu postigne.

Politički pregled.

Vu politici se je sada započel život. Ministri su se odpeljali vu Beč gde budu navršili pogodbu sa Austrijskimi ministri. — Prije kak su otišli, su imali ministarsku sednicu. Dogovorili su se kakvi stališ budeju zeli prama Austrijskom ministarstvu.

Ove dane je bil vu Budapešti i preuzvišen gospodin ban horvatski Rakodcay Sandor, koj je svoj program predstavil pred magjarsko ministarstvo. Ban se nada da bude mir napravil vu Horvatskoj. Ovu jesen bude se već stvorila i njegova stranka.

Orsačko spravišće bude se drugi mesec 10-ga započelo.

Kak se čuje ministri budu opet mnogo novih zakonskih osnovah nutri dali, kak se orsačko spravišće započne.

Njegvo Veličanstvo kralj je već dimo došel iz koruskih manevrov.

KAJ JE NOVOGA?

— **Nevugoden betežnik.** Ovih dnevo došel je vu Rusiji k doktoru Kovalskomu jeden betežnik, koj je doktoru cedulu dal vu ruke, da mu daje 6 jezer kcrun. Doktor mu reče, da neda peneze. »Budemo

vidli» — odgovori razbojnik, i napere na doktora pistolju. Nego i doktor polegne iz žepa revolver i napere na razbojnika. Po nekuliko minutah spusti razbojnik pistolju i niti reč nije rekel, nego je otišel vun. — Razbojnik nije na to mislil, da doktorov revolver nije bil nabit.

— **Veliki ogenj** vu Győru. Vu Győru bil je 9-ga o. m. veliki ogenj. Izgorel je paromelin. Žito i melja je 3 dnevov gorelo, dok su mogli vgasiti. Ognju je palo žrtvom 9 ljudskih životah i jedno 30 težko ranjenih. Oranjeni su najviše težaki, koji su šteli osloboditi svoje pajdaše. Samo vojničtvu se more zahvaliti, da nisu i vu susedstvu ležeće hiže izgorele. Med mrtvimi je jeden nadmlinar. Žena nadmlinara, gda je zaznala da joj je muz izgorel je obnorela.

— **Prenos jedne postaje.** Nije prvi put, da se prenosiju iz jednoga mesta na drugo cete hiže. Tak je vu Ameriki vre prenešeno više hižah, i vu Budapešti su vre takaj prenesli jednu palaču na četiri kondignacije. Ali vu Antverpenu vezda prenosiju jednu celu postaju. Dok je bila amerikanska hiža zveksinom iz dreva zazidana, a budapeštanska s željezom povezana, ova postaja je zazidana iz cigla i kamena, nejednaka, gde višeša, gde nižeša. Ova postaja je 40 metrov duga i 25 metrov široka. Trebalo je graditi drugu zgradu 30 metrov daleko i nekaj povišenu. Ali to bi čuda koštalo, pak su zato odučili, da budu postojeću postaju prenesli. Vu fundamente su grede složili, pak zdigli i vezda budu ju prenesli na novo mesto. Pri tem je znamenito da se vu hiži nikaj nije premenilo; ljudi stanuju, jeju, odidu iz hiže i idu vu hižu. Inžiniri došli su iz dalekah mestah, da pogledneju prenešenje ove postaje.

— **Novo banjke.** Nove dvadeset korunaste banjke budu se delate i vu promet dale. Stare banjke budu se sve pobrale i uništile i to zbog toga, ar je vno go krivih dvadesetačah vu prometu.

— **Pomor od kačah.** Da si človek premisliti zna, kak je škodljiva giftana kača človeku treba znati, da da vu Indiji vu jednom letu 20 jezer ljudi život izgubiju od otrova kača. Vu Europi samo tak zvana kača ridjovka i pepeljuga pogibeljna. Najveć jih ima vu francuzkoj, vu Haute-Saone varmegyiji, gde čez leto od kače pogine 60 ljih. Pri nas vu Medjimurju vu gorjem kraju su takaj pogibeljne kače. Ovo letu su tak vu Francuzkoj, kak i vu Indiji vu vekšem broju pokazale kače kak vu drugih letah. Vlada je povisila nagrada za jednu vubijenu kaču, tak da vno gi od vubijenja keče živiju. Do 1-ga augustuša ovog leta su 12 jezer kačah vubili vu Indiji.

— **Maneveri.** Vu prošli tijezen su se dovršili veliki soidački maneveri (vežbe) poleg Klagenfurta. Vežbe su se vu svakom pogledu dobro dovršile. Ovi maneveri budu

i drugim državama na peldu služile. Takaj i vojnikom bilo je lehkeše podnesti vojničku službu kak prvješ letah. Njegovo Veličanstvo kralj odputuval je iz karinlije u Beč.

— **Glad vu Irskoj.** Iz zapadne Irske dojdeju žalostni glasi. Krumpir je letos slabo platil vu Irskoj ovo leto, da pučanstvo od onih krajah, kojim je krumpir glavna hrana, boji se od zimskog glada.

— **Mučenje vu rumunjskih tamnicah.** Ovih dnevah došlo je na videlo strašen događaj vu Bukarestu. Zaprt je bil tam jeden človek, na koga su sumnju imeli, da je vubil nekoga. Došlo je na javnost, da je pri iztragi bil na strahoviti način mučen. Zaprt je bil vu jednoj celiči pol metra širokoj i 3 metra visokoj, izvan toga iztukli i oranili po ceiom telu. Dr. nesrećnik zbog toga postupka nije mogel stati na nogami, pak se je izrušil. Doktoru su konstatairali na njegovom telu vnogo ranah od noža, rezanja, igla i t. d. Policija je izjavila, da ima još k munjenju, ako gdo neće valuvati i svoj greh priznati. Zajedno došlo je na videlo, da su na ov način vubili višo ljudih, za koje su proglasili, da su se vu temnici obesiti. Vezda se vodi istraga proti policiji.

— **Velika kradja.** Vu Baden-Badenu su 1-ga o. m. nepoznati tati vkrali od obitelj Russi dragulje vu vrednosti 180 jezer korun i peneze 13 jezer korun. Tatom se dovezda nije našio traga. Redarstvo je vu poslu, da jih najde i pokenhdob su tati odišli vu magjarsku, Budapeštansko se redarstvo trsi, da jih vlovu. Koj ove tate vlovu, dobil bude 30 jezer korun nagradu. Misli se, da su dra talijani tolvaji bili.

Z A B A V A.

Zgubljeni sin.

Bilo je dan prije božića, tmurni večer a sniežne pahulice su se lagano na zemlju spuščale te ju za veliki predstojeći svetak u svečano bielo ruho zavdievale. Po cesti ide korak za korakom prama Brezovcu, — koje je spadalo u Lipovec pod faru, nieki muž. On je još mlad, najviše ako je 28 godinah star, ali lice mu je bhedo — propalo, videti mu je na njem, pa je puno trpel, oči mu se iskre kak u grabežljive zvijeri, a kroz usta promrmlja časomice po koju mrzku kletvu. Put se sad pričme lagano dizati i naš putnik mora pomalo v breg koracati, pri čem mu sever sniežne pahulice baš u lice nosi. A kad dojde gore na brig te na drugoj strani opazi razsvietljene obloke drvenih selskih kučali sela Brezovca, onda malo postane, nasloni se na svoju fruglastu batinu te mrkim pogledom žuri preko. — Njegovo je to rodno mesto.

— Ali kaj će? — On, iz čoviečanskog družtva prognani, on koj je pet godinah u tamnici odsedel, jer je u svadji čovieka zaklal, pak su mu baš danas izišla lieta, te je na slobodu pušćen, kaj će on doma? — On zna, da će na njega sve prstom kazati te mu se vugibati i ga prezirati, pak zato se niti nekani u svom rodnom mestu pokazati, već će samo kućicu svoje matere potajno pohoditi, ali ne u to ime, da si težko izkušanu mater za odprošćenje prosi i ovak joj barem dielomice razluženo srđce kroz nadojduće svetke olakša, ne, — on to nekani, on je izgubil svu čut pošćenja, za njega približavajući se svetki ljubav-

vi neimadu vriednosti! — On hoće samo poglednuti, jeli se u ormaru stare gde koj forint, pak on dugi srebreni lanac još od njezinog viencanjanahadja. To još hoće poiskati a onda zginuti za uvijek tamo preko mora.

Timi crnimi misli u glavi, stoji tu naslonjen na svoju fruglastu batinu, kad ga na jedan krat glas malog zvončeca iz dalečine kakti iz sanjarije probudi.

»Ha! — Plebanuš!« — zmrma te se obrne onamo, odkud je glas zvončeca dohadjal. I izbilja opazi, na koliko se je to u tmuni dalo razabrati, dvie osobe po lagano vbreg iti, prva sa lampášom niešto manja, a druga za njom iduća, veća. »Bez dvojbe ide plebaruš iz Lipovca, u pratnji svog ministranta, nekoga težko bolestnog u Brezovec izpoviedat i na viećni pdt pripravljat.«

Liepše se nebi moglo slućiti! — mrmla dalje u sebi te osvetljivo gleda prama strani, odkud je plebanuš sa božanstvom dohadjal. Posegne u prsni zep, potegne iz njega novoga, kak britva nabrušenoga velikoga noža, čelo mu se razvedri od veselja, što mu plebanuš, onaj glavni njegov neprijatelj, evo po noći, slučajno — kak da je baš božja volja izraven u ruke šetuje. Takovu sreću nema svaki. A zakaj je i proti njemu pri sudu sviedoćiti, kaj mu je onda pet godinah tamnice doneslo. Zar kad su one nesretne nedelje zaklanoga čovieka našli, nebi plebanuš pred sudom bil mogel pred sudom sviedoćiti, da je onog popoldana videl Petra Bobeka u cirkvi pri večernici, a po večernici na farofu sa onimi ostalimi dečki i dievojkami, koji su na pilj Majke božje vienca pleli. »Čekaj pop!« — veli u sebi — taki ću i tvoj ljubav naprama meni naplatiti!« — i tim stane za jeden debeli hrast.

Još je samo nekoliko korakah od tog hrasta udaljen svećenik sa svojim pratilcom tmurna svetlost iz lampáša kojega ministrant pred božanstvom nosi, slabo razsvietljuje hrasta i njegovu okolicu, medjutim to je odviše ozbiljan svećenikov put, a da nebi zloćinca skritog za hrastom mrzlo obišla, te se nebi dalje u tmínu potegnul. U njegovom pokvarenom srđcu pričmu dobra — čudni srditost boja biti, ali srditost i osveta je preobladala. Čvršće pograbi zlotvor noža te se pripravi da plebanuša od straga napadne i probode, kad u tom hipu dojde naproti svesteniku nieka žena, koja najprije klekne iposlie dobivenog blagoslova veli: »Hvala Bogu, da gospodin plebanuš već idu stara Bobekovica nam drugčije bez posljednje utiehe naše svetč viere umrel!«

Pri tih riećih samo zloćinca skritog za hrastom nekaj stepe, jer umirajuća Bobekovica, o kojoj je žena plebanuša govorila, nije nitko drugi bil, kak njegova mati. . . . Ona tu leži na umoru a njezin zgubljeni sin, na putu da ju okrade, eto diže oružje na onoga, koj siromaškoj umirajućoj nosi tiehu i hranu na vekivećni život, niti nepazeč na zločesto vrieme, niti na neprikladnu dapače pogibeljnu noćnu dobu.

U velikom okrugu odleti na jedan krat nož iz njegove ruke u sniežno polje, a on se nasloni na hrast, za kojim je stal te se pričme žuhko plakati. . . .

Jednu uru kasnije je gospodin plebanuš ostavil bolestnicu, a miesto njega je pri postelji umirajuće klečal i svoje plačuce lice u postelinu zamatal i zakapal, mladi bhiedi muž, kojega već iz skrovišta za hrastom poznamo kakti njezinog sina Petra. Prsti bhiede umirajuće matere su gladili lasi kle-

ćećeg i plačucećeg sina. »Ja sam znala, da ćeš ti moj Peter dojti, prosila sam za to božićno diećešce, koje se je malo prije u meni nastanilo, da bi neka miesto mog zivota, koj evu zginjava, došel ti moj Peter skrušeni i popravljeni. Pak eto, izbilja si došel i budeš dober i pošten, jeli dragi Peter? — Nuder mi obećaj! Tu utiehu moreš vušćiti si umirajućoj materi. Em si uvijek bil dobar dećec, dok nisi zagazil u zla družtva. No ali sada ostaneš opet dobar i vieran tvojoj materi, dok se opet nesastanemo u nebu! — Gledaj, gledaj, eno dohadja kroz vrata božićno diećešce, — sad mi se ljubko smije — primlje me za ruku — idem, idem. . . .« — Još jedan posmiešak i — Peter je držal mrtvu ruku u svojoj, svoje matere te se je gorko plakal.

Drugog dana na sam sveti večer, sedel je pri slaboj svetlosti svetiljke, plebanuš u svojoj sobi te je prelistaval breviara. Malo prije je svojih navadnih osam ministrantov nadielil božićnemi dari. Sada sam u sobi promišlaval je u duhu njihova vesela lica pred očmi lebdila i na razne misli ga vodila: prije nekoliko godinah je i Peter Bobek bil med takovimi nadeljenimi vselemi diećaoi, a eto lietos. . . . danas mu je mati umrla, a on će to saznati u tamnici. . . . Ovak od prilike su plebanuša misli odhadjale i on se duboko zdehne nad Petrovom nesrećom.

I dok on ovak o prošlosti sanjari, začuje na jedan krat vani na hodniku nieki razgovor, te svoju gazdaricu reći: »Danas mu baš nebude povoljno, ali mu ipak idem povedati.«

Odmah zatim stupi u sobu i veli: Jeli znadu gospodin, tko hoće knjiju? — Peter, sin Bobekovićin, koja je noćas umrla znadu on — na pet godinah obsudjeni. Veli, da mora još večeras snjimi govoriti, ali ja ga nepustim nutar, meni se čini, da ima zle namere.«

»Ali Treza, Treza« — brani plebanuš — »zar neznas, da je sutra božić, svetak ljubavi? — Kak bi ja mogel nesrećnoga u to vrieme izpred mojih vrat odtierati. Em niti neznam kaj ga na srđcu tišći! Odmah ga pusti nutar, Petra Bobeka.« — Ona makar i nerado, ali na zapoved svog gospodara pozove Petra i on stupi u sobu, te prije nego je plebanuš mogel zabraniti, klekne se na pod objeme opima rukama njegova koliena i pričme se žuhko plakati.

Već je sveti večer podobro poodmaknul, kad je Peter ostavil farofe te se je vratil u svoji kućicu k mrtvoj materi. — On je gosp. plebanušu sve izpoviedal, kako ga je iz osvete hotel zaklati, kad je njegovoj materi batrivost svete viere i božanstvo nosil i samo kad je čul ime svoje matere izgovoriti i zarazmel, da umira, mu je nieka nutarnja nevidljiva moć nož iz ruk iztrgnula i daleko u polje hitila. To je on sve svomu duhovnomu pastiru priznal te konačno obećal, da će od sada drugim čoviekom postati, što je već i včera svojoj umirajućoj materi obećal.

Poslie toga je gospodin plebanuš na dugom i dugom govoril a njegove rieći su morale biti batrivajuće i bodreće, jer je Peter, kad je ostavil farofa, izgledal posve drugčiji nego prije, — nekako veseliji i okretniji.

Kada je poslie nekoliko urah božićno diećešce pod polnoćkom došlo na svet, te je nekoliko viernih poslie »Agnus-a Dei« pristupilo k presv. pričesti, onda si med njimi, kakti najzadnjega mogel videti i skru-

šenoga Petra Bobeka. Srdce pako gospodina plebanuša je bilo na toliko svetim veseljem, ljubavju i mirom napunjeno, da mu se je iz iz ustah samo onak, kak još nikadagorilo: »Gloria in exselsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis!»

Danas je Peter Bobek starac. Već trećega gospona služi na istom farofa onom viernotju, koju je obećal onomu prvomu gospodinu, koj ga je u službu prijel. Svake božične svetke prima on presv. pričest za svoje drage pokojne, za svoju mater i za svojega gospodina plebanuša, koj ga je pod svoje okrilje prijel i na pravi put dopelal ato nebiva nikad bez lievanja žuhkih suzah.

Em. Kollay

Došlo je pismo

Došlo mi je pismo, da ja moram projt
Vu tu gornju zemlju cesara služiti.
— Mili moj, dragi moj, idem i ja s tobom.

Povedj mila moja, kaj buš tam delala?
— Kaj bum tam delala?
— Rubaće bum prala.

Poveć mila moja, vu čem buš je prala?
— Rano bum se stala, i rosu nabrala.
Vu njoj mili, dragi, budem je oprala.

Poveć mila moja, gde buš je sušila?
— Ja bum je sušila na soldačkoj znori.

Poveć mila moja gde buš je rohlala?
— Ja bum je rohlala na cesarskih stolih.

Poveć mila moja, kam buš je metala?
— Vu cesarske škrinje bum je ja metala

Na onoj su vodi.

Na onoj su vodi tri mosti delani,
Tri mosti delani tri gradi zidani.

Vu prvom su gradu hude vudovice,
Vu drugom su gradu gizdave devovke.

V tretjem mi je gradu, ki se meni hrani,
Ka se meni hrani, drugomu nakani.

Pisal sem cedulu: hoće li me vzeti?
Ona odgovori, da je vre zprošena.

Opet drugu pisal: hoće li me vzeti?
Ona odgovori da je proglašena.

Pisal sam i tretju: hoće li me vzeti?
Ona odgovori, da je proglašena.

Pisal sem i tretju: hoće li me vzeti?
Ona odgovori, da je vre prisegla.

Jelena, Jelena.

Jelena, Jelena, zelena jabuka,
Pred tobom mi raste trava detelina.

Jelena ju ženje belimi rukami,
Belimi rukami, zlatnimi kosami.

Kaj god mi nazela, to pred konje hiti:
»Jejte, pijte konji, moga bratca konji.

Zutra vam je rano pute putovati,
Pute putovati, po ružu voziti.

Nekaj za kratekčas.

Stal se gori.

Vnogo je moći čitati od prevejanosti burov, kaj i sledeći dogodjaj svedoči:

Blizo Tugela je bila bitka, s kojum pri-likom su buri jednoga brežuljka branili. — Englezi su je v takvu stisku nagnali, da su morali ili retirirati, ili pak dođu vu škrample englezov.

Ali česa su se najbolje bojali, da njim novoga štuka englezi prevzemeju.

Nazadnje se ipak domislil burski vo-đja, kak bu moći engleze prevariti. V jeden jarek je dal odpeljati štuka, tam su ga za- metal zemljom prostoga drvenoga kriza po- stavili ober njega, ufajuć se, da se milostiv- noga srdca englezi toga niti nedotekneju, jer budu mislili, da pod križom nedažni vojniki počivaju. —

Za nekoji den potli su englezi odma- širali odonut i buri su opet prevzeli bre- žuljka.

I groba, gde je njihov štuk počival, ne samo da su na miru ostavili, nego s ka- menjem i belimi ružami okinčili sve okoli, a na srdinu je ležal lepi venec šumskoga cvelja spleten.

Buri su naravski odmah zkopali zgro- ba pokopanoga štuka i za nekoliko minut su opet grozovite kuglje fućkale iz njega proti englezkomu šeregu.

Bismark, kakti bilježnik.

Bismark još kakti mladi čovek postal je bilježnik sudbenoga stola. Jenput je je- den krčmar bil zatužen pri sudu, koga je mladi Bismark moral izpitati. Nego ovaj krčmar se tak neizobražno ponašal pred njim, da je Bismark srdito zakričal:

»Ako se nebute pristojno ponašali, ja vas vun hitim!»

Sudec na to ovak opomine bilježnika:

»Gospon bilježnik, vun hititi koga imam samo ja jušš a vi ne.»

Bismark na opomenku v tihe i mirno spitava dalje krčmara. Ali krčmar se opet znova počne čereperiti. Na kaj se Bismark tak rezlutil, da je skočil gori iz stolca i za- kriči:

»Čujete gospone, ako nebute tiho, ja vas dam vun hititi s gosponom sudcom.»

Protettori

Metternicha hercega, reakcionarskoga državnoega kancelara, da je vre štel prepa- sti, je jeden svaba prosil, da naj mu bu na ruku, da se njegova prošnja pri kralju izpuni.

Ja već se tak nemam v koga ufati: samo vu vašu preuzvišenost i v gosoodina Boga, — veli svaba.

Ah žalost, — veli Metternich — nego ran na nas dva, t. j. na me i na Bogu da- ju ve najmenje pri dvoru.

Težka stvar.

Moric: Čuješ Lehkec, ja nebi rad biti v tvojoj koži.

Lehkec: Zakaj?

Moric: Zato da naj zišel nutri.

I ztoga bu mužikaš.

Kirbus: Čujete gospon Knopf, ja sam niti ne znal, kaj je vaš sin mužikaš.

Knopf: Pa kakov! Već na pet sto ko- rakov pozna, jeli na klarinet ili na veliki bajz igraju v krčmi.

Pomoć.

Zutra budem moral vekšu šumu spla- titi. Morem računati na tvoju pomoć? — pita vlastelin svojega suseda.

Prosim te, zakaj ne, odgovori sused. Samo mi poveć, da dojde k tebi židov, i ja ti ga pomorem — vun hititi.

Veliko priznanje.

Na koline je bil pozvan Šrot Ferko. Pri večerji se samo jenput zdigne s kupi- com i ovak nazdravi gazdaricu:

Gospa! Od denešnjega dneva kak te fi- ne klobasice jem, — mi nebu već žal, ako bu mi što rekel: »svinja.»

Dobra odgovor.

Došel je jeden muž k doktoru, kaj bi ga doktor previziteruval, er se je jako zlo čutil. Gda ga je doktor već prekleđal, zapi- tal ga je:

Jeli morete jesti?

Muž: Im jem, kak vuk.

Doktor: Jeli morate delati?

Muž: Im delam i, kak jeden osel.

Doktor: Jeli morate spati?

Muž: Spim kak vzimi medved.

Doktor: Jeli morete vodu piti?

Muž: Pijem, Kak jeden vol.

Doktor: Hja, dragi prijatelj, ako vi tak jeste kak jeden vuk, tak delate kak jeden osel, tak spite kak jeden medved, tak pijete kak jeden vol, — tak idite rajši kuršmitu ar ja vam bogme neznam kaj vam fali. —

Imaš prav.

Igrala je ciganska banda vu varaškom vrtu. Jeden cigan, koj je bil med njimi naj- bolje črni, igral je podjedno gologlav na cuncu! — poleg sedeci pajdaš njegov videči kak ga sunce žge, rekel mu je:

Deni si na glavu škerljak, ar te bu tak sunce zateklo, da ti budu još ljudi re- kli da si cigan.

Prošlo je već tomu vnogo ljet, kak je Janči gazda, pelal sudca i varmegiinskoga ješkota. — Sudec se je zval Vrag, a ješkot Šargea. — Ali i kučišovomu konju je takaj bilo ime Šargec, — koj je na vsu nesreću bil jako leni, zato ga je i furt špotal s svimi rečmi: Gjuü teee Šargec, gy! Da bi strela vu te vudrila, kaj si tak leni!

I sudec je na to vtek smejal, kaj se je od smeča po koleni tukel.

No dragi amice, hajd ljepo Njih poštuje naš kučiš Janči! rekel je sudec.

Ješkot je samo reć pogutnul i tiho je bil. — Za kratek čas počel je kučiš opet staru notu ovak: Šargec! ejnje no, koj ni- kam nebum mogel stobom dojt. — ej da bi vrag vu te vlezal!

Ali, vezda se je i ješkot dosta nasme- javal.

No, rekel je ješkot sudcu: — Domine špektabilis! niti iz njih se nije kučiš Janči spozabil.

Jedna gospa kupovala je na senjmu od muža platno, — ali gda su počeli me- riti, spazila je gospa, da je rif prekratki, — zato mu je taki rekla: Oho kumek! vaš rif je kratki.

Muž: Ah to nikaj neškodi, — ali, je zato, vidiju hajd debeli.

Šlozil: **Rhosóczy Elek**

Gabona árak. — Ciena žitka.

mmázsa	1 m.-cent,	kor. fill.
Buza	pšenica	19.00 —
Rozs	Hrz	14.00 —
Arpa	Ječmen	14.00 —
Zab	Zob	14.40 —
Kukoricza uj	Kuruza nova	12.60 —
Fehér bab uj	Grah beli	18.00 —
Sárga bab	› žuti	16.00 —
Vegyes bab	› změšan	14.00 —
Kendermag	Konopljeno seme	20.00 —
Lenmag	Len	20.00 —
Tökmag	Koščice	19.00 —
Bükköny	Grahorka	14.00 —

NESTLÉ

az egészséges

gyermekliszjtje

és a beteg gyermek, a gyomorbetegség régóta bevált tápláléka.
Megjöv a hányástól, hasmenéstől, bélturortól és elhárítja ezeket.
A gyermekápolásról ismeretterjesztő füzetet ingyen küld. **NESTLÉ**
Wien I., Biberstrasse 11.

Necsak olvasni

hanem meg is kell kísérlni **BERGMANN**
és **TÁRSA**, Dresden és Tetschen a/E
régén bevált, gyógyító hatású

**Steckenpferd lilioni-
tej-szappanát**

azelőtt Bergmann-féle liliontejszappant
(jegy: 2 Bergmänner) hogy szeplőktől
ment, fehér arcbrőrt, valamint gyengéd
arcszint nverjünk.

Darabja 80 fillér. **rt kapható:****Stráhia Testvérek-nél**

Csáktornya.

971 50—50

**Egy három évig hasz-
nált, jó karban levő**

zongora

eladó.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Nschitzky Miksáné, Nagykanizsa.

Nagy választék új és átjátszott
zongorák, pianinók, fushar-
moniumok és cimbalmokban

Részletfizetésre is!

Hangszerek bérbe adatnak. 994 12-20

BUTORAsztalos és kárpitozott
valamint vas- és rézbu-
torok nagy raktára.**Schwarcz Lipót Varazdín.**

Legolesőbb legelőnyösebb bevá-
sárlási forrás teljes menyasszo-
nyi kelengyék, szállodák ven-
déglők és magánosok részére.

Képes mintakönyv kívánatra ingyen.

505 6—26

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

ÖSSZE

költői művei.

Diszkötésben 5 korona.

Kapható:

STRAUSZ SÁNDOR könyvkereskedésében

Csáktornyan.

HIRDETÉSEK

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

TIRGRAM-POR

az egyedüli szer, mely az összes rovarokat gyor-
san és alaposan kipszítja; üvegben —30, —60,
1. — és 2.— koronáért kapható

TIRGRAM TINKTURA

csakis Poloskák ellen üvegekben —40, —80, 1.20,
2.60 és 5. K. kapható minden jobb drogériában, fűszer- és
festék-kereskedésben, ahol Tirgram-Plakátok ki vannak füg-
gesztve. Ügyeljünk a „TIRGRAM” névre. Gyár:
Budapest, IV. ker., Károly-utca 1.

Kapható: **Stráhia Testv. és ifj. Premecz Miklós** cégnél.**Keil-Lakk**

legkitünőbb mázoló szer puha padló számára.

Keil-féle viaszkenőcs kemény padló számára.
Keil-féle fehér „Gla sur” fénymáz 90 fillér.
Keil-féle aranyfénymáz képkereteknek 40 fillér.
Keil-féle szalmakalapfesték minden színben.

536 4—6

Mindenkor kaphatók.

Heinrich Miksa cégnél Csáktornyan. — **Korvat A. Varazsdon.**

Iparos és kereskedő előfizetőink czéget
e rovatban díjmentesen közöljük.

IPAROS és KERESKEDŐ előfizetőink névjegyzéke.

Iparos és kereskedő előfizetőink czéget
e rovatban díjmentesen közöljük.

Bádogos:

Hübsch Manó, (faazénraktár) Csáktornya
Dorner Sándor "

Börkereskedő:

Máyer Testvérek, Csáktornya

Borbély és fodrász:

Nádasdi Nándor, Csáktornya
Mik Szilárd, "

Butorraktár:

Schwarz Lipót, Varazdin

Czukrász:

Kertész Lajos, Csáktornya,

Czipész:

Masznak József, Csáktornya

Divatáruház:

Herzer Izidor, Csáktornya
Liszt és Brodnják, Strido

Eredeti Singer varrógépek:

Singer Co., Árpád-utca Csáktornya

Épület és mulakatos:

Horváth István Csáktornya

Férfi szabók:

Ivacsics Ignác, Csáktornya

Férfi és női divatárúk:

Zrinyi Viktor, Csáktornya

Fűszerkereskedések:

Todor R. utóda, Csáktornya
Gráner Testvérek, "
Mráz testvérek, "
Ifj. Premecz Miklós, Perlak
Sostaries Pál, Szombathely
Szeiverth Testvérek Vassalényi-utca

Kávéházak:

Hajas József, Csáktornya
Horváth Géza, "
Gerstmann Lipót, "

Képfestő:

Scheiber Mór, Csáktornya

Kőfaragó és sirkő készítő:

Tersztenyák Bódog, Csáktornya

Likörgyár:

Hochsinger M. és fiai Csáktornya
készíti a híres »Glória« sósborzeszt
12 üveg bérmentve 5 korona

Mészáros:

Nuzsy Mátvás, Csáktornya

Órás és ékszerész:

Pollák Bernát, Varazdin

Pezsgőgyár:

Muraközi pezsgőgyár, Csáktornya

Pék:

Stolzezer József, Csáktornya

Rőfőskereskedő:

Hirschsohn Testvérek, Csáktornya

Szállító és deszkakeresk.

Löbl Mór és fia, Csáktornya

Tejet és tejtermékeket

Csáktornyára házhoz szállít
Bányavári gazdaság.

Üveg és porcellánkeresk:

Tódor R. utóda, Csáktornya.

Uri- és női divat, játék és díszműárúk:

Kelemen Béla, Csáktornya

Vaskereskedés:

Prostenik Gusztáv, Csáktornya
Bernyák Károly, utóda "

Vászonkereskedő:

Szivonesik Antal, Csáktornya

Vendéglők:

Hajas József, Csáktornya
Pecsnornik Ottó, "
Hencsey Gábor, "
Antonovics József, "
Becsey Albert, "
Horváth Mihály (Fehér galamb) "
Horváth Géza, "
Kelemen Imre, "
Mráz Jenőné, "
Prusztz Alajos, "
Deutsch Zsigmond, "
Schlesinger Mór, "
Mihálics Ferencz, "
vendéglő avasuthoz
Singer Salamon, Szoboticza
Kalchbrenner Ferencz, Strido

Zongora készítő, hangoló és raktáros:

Wogrincsis Ferencz, Nagykuticsa
Erzsébet királyné-tér 10. 8-13

Könyv- papir- és zeneműkereskedés, könyvnyomda, könyvkötészet: Strausz Sándor Csáktornya.

Muraközi borok eladása.

A csáktornyai grófi várpinczéből mintegy **100 hektoliter uradalmi termésü több évtolyamu fehér ó-bor** fog folyó évi

**szeptember 18-án és 25-én d. e. 9 órakor
árverésre**

bocsátatni. A borvételre vállalkozók az árverésre ezennel meghivatnak.

551 2-3

Uradalmi tisztség.

AGRARIA

MAGYAR GÉPFORGALMI RÉSZV. TÁRS.

Benzinmotorok

Benzincséplők

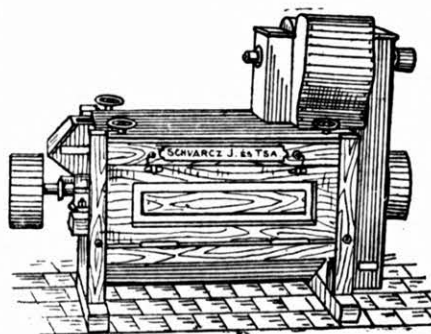
Malomberendezések stb.

Kérjen minden gazda

árjegyzéket

Levélczím: 872 34-52

„AGRARIA“ Budapest, Váci-út 2.

DÁRIUS

Hántoló és hegyező-gép.

Törvényesen védett (n fekvő szerkezettel, munkaközben szabályozható surlaköpennyel és surla- verőhkel.

Kérjen árákat.

Schvarcz József és Társa

műszaki iroda és raktár.

Gépszijgyár. Budapest

V, Váci-körút 26.

864 33-52

DÁRIUS-nak feltűnő a teljesítőképessége, szerkezeti tökéletessége, olcsósága, könnyű kezelhetősége. Állítható egyetlen kézikerek által. Szállítható azonnal kívánatra négyheti próbára is.